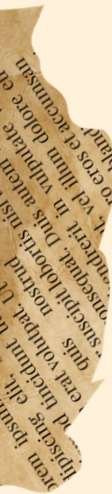

CRUSTULUM

ARHEO DOTIK

Priročnik za arheologe

Metoda, razvita v okviru projekta
FIRST LEGO League

OŠ Črni Vrh
september 2025–marec 2026

Metoda za varno in dostopno predstavitev arheoloških najdb

- ne ogroža originalov
- finančno dostopna
- enostavna za izvedbo
- primerna za različne vrste najdb
- izboljšuje dostopnost arheoloških vsebin

Metoda ArheoDotik je nastala na podlagi raziskave stanja dostopnosti arheoloških najdb v slovenskih muzejih. Razvita je bila v sodelovanju s slepo uporabnico in strokovnjaki s področja arheologije.

1. Original v vitrini – videti

Kaj je to?

Izvirni arheološki predmet, razstavljen v vitrini.

Kako je predstavljen:

- razstavljen v vitrini,
- zaščen pred dotikanjem,
- namenjen vizualnemu ogledu.

Vloga v shemi:

- ponuja avtentičnost in zgodovinsko vrednost predmeta.

Priporočilo:

- zraven naj bo jasno označeno, da je na voljo tipna predstavitev.

2. Tipna muzejska kopija – tipati velikost in obliko

Kaj je to?

Muzejska kopija celotnega predmeta.

Kako je predstavljena:

- 3D-tisk ali drug trpežen material (kovina, keramika...),
- brez nevarnih ali preveč drobnih delov.

Vloga v shemi:

- omogoča razumevanje dimenzij in oblike.

Priporočila:

- 3D-skeniranje originala,
- material: 3D-tisk (PLA ali drug primerljiv material),
- brez drobnih, krhkih detajlov,
- oblika naj bo čimbolj podobna originalu,
- kopija mora biti varna za dotikanje,
- kopijo je priporočljivo redno pregledovati zaradi obrabe ter jo po potrebi ponovno natisniti iz shranjenega 3D-modela.

3. Povečan tipni detajl – tipati povečavo detajla

Kaj je to?

Povečava značilnega detajla (vzorec, okras, simbol).

Kako je predstavljen:

- 3D-tisk ali drug trpežen material
- povečava 3–5x,
- jasen relief,
- ločen predmet za tipanje.

Vloga v shemi:

- omogoča razumevanje detajlov, ki so na kopiji premajhni za zaznavanje s tipom.

Priporočila:

- povečava: 3–5x originalne velikosti,
- relief mora biti jasno zaznaven,
- poenostaviti preveč drobne elemente,
- povečava naj bo ločena od tipne kopije.

4. Zvočni opis – poslušati opis povečave detajla

Zvočni opis je ključen del predstavitve.
Namenjen je sočasnemu poslušanju in tipanju.

Priporočena struktura zvočnega opisa

a) Uvod:

- kaj ima obiskovalec v rokah,
- razlika med originalom, kopijo in povečavo.

b) Vodenje prstov:

- kje začeti s tipanjem,
- kam se premikati,
- katere oblike zaznati (črte, krogi, robovi, vdolbine, dimenzije, smeri – zgoraj, spodaj, levo, desno).

c) Razlaga pomena:

- ali se vzorec ponavlja,
- kaj to pove o času, namenu, uporabi, modi, simboliki.

č) Slog opisa:

- uporabljati orientacijo (levo, desno, zgoraj, spodaj),
- uporabljati kratke in jasne povedi,
- izogibati se omembi barv brez dodatne razlage,
- tempo naj bo miren,
- priporočena dolžina 60–120 sekund.

d) Kako priti do zvočnega opisa:

- QR-koda je nameščena na stalnem in predvidljivem mestu,
- QR-koda je znotraj tipnega okvirja, ki ga slepa oseba zazna z roko,
- tipni okvir naj se pojavlja povsod, kjer je na voljo zvočni opis.

original v vitrini

+

tipna muzejska kopija

+

povečan tipni detajl

+

zvok

dostopna, spoštljiva in sodobna
predstavitev kulturne dediščine

Metoda omogoča arheologom, da slepim in
slabovidnim obiskovalcem ponudijo
samostojno raziskovanje preteklosti z dotikom in
sluhom.

Uporaba in nadaljnje informacije

- Metoda ArheoDotik je namenjena prosti uporabi v arheološki in ostalih muzejskih praksah.
- Pri uporabi metode je priporočljivo upoštevati smernice, opisane v tem priročniku, ter posebnosti posamezne najdbe in razstavnega prostora.
- Taktilni prijemi pri predstavljanju materialne dediščine so primerni in v podporo vsem obiskovalcem.

Kontakt

CRUSTULUM
Osnovna šola Črni Vrh
Črni Vrh 95
5274 Črni Vrh nad Idrijo

e-pošta:
tatjana.fajdiga@oscv.si
damjana.voncina@oscv.si

Metoda ArheoDotik je bila razvita v okviru
projekta FIRST LEGO League
na Osnovni šoli Črni Vrh.

Odgovorna oseba
Karmen Simonič Mervic, ravnateljica

